

ЛЕНЬ В. В.,

кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри публічного права
(Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»)

УДК 340.62; 343.621

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.4.34>

ОДНОСТАТЕВІ ВІДНОСИНИ, ШЛЮБИ: ВПЛИВ НА НЕПОВНОЛІТНІХ І ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ

У статті досліджуються питання негативного впливу атмосфери одностатевих шлюбів, відносин на розвиток неповнолітніх і вчинення щодо них або ними злочинів проти статевої недоторканності.

З огляду на те, що певні складники багатовікової ідеології в Україні руйнуються, зазначимо, вона є вкрай важливим і необхідним соціальним інститутом громадянського суспільства, спрямованим на його еволюційний розвиток.

Ідеологія будь-якого суспільства формує світогляд, цінності індивідів, впливаючи на їхній розвиток, трансформацію, поведінку на рівні окремо взятої людини, групи осіб, нації та народу.

Розглянуто питання ставлення до одностатевих відносин і шлюбів: у місцях позбавлення волі, окремих країнах, релігійних конфесіях.

Вказано, що виховання, проживання неповнолітніх осіб в атмосфері одностатевої сім'ї, одностатевих відносин закладає живильне підґрунтя до цієї хибності, дивності, своєрідної свободи, рівності, сексуальної орієнтації, світоглядної позиції та цінностей. Більше того, розмивається грань моральної чистоти у внутрішніх, близькородинних відносинах, насамперед між батьками (традиційна сім'я) та дітьми. Здійснюється посягання на їхню особисту, внутрішню психологічну безпеку. Небезпека полягає саме в тому, що неповнолітня особа копіює все або майже усе, додаючи свої особистісні особливості, дорослішаючи, у власні сімейні відносини, родинні цінності.

Ми впевнені, що збільшується криміногенна ймовірність і вірогідність того, що неповнолітня особа: а) сприйме цю поведінкову модель як норму; б) сама в майбутньому утворить одностатевий шлюб або одностатеві сексуальні відносини; в) щодо неї буде вчинитися сексуальне насильство (будь-який злочин проти статевої недоторканності); г) сама буде вчиняти такі злочини у майбутньому.

Ключові слова: одностатевий шлюб, злочини проти статевої недоторканності, неповнолітня особа, сексуальні (статеві) відносини.

Len V. V. Same-sex relationships, marriages: influencing minors and committing crimes against sexual integrity

The article examines the negative impact of the atmosphere of same-sex marriages, relationships on the development of minors and the commission of crimes against them or them against sexual integrity.

Given that certain components of centuries-old ideology in Ukraine are collapsing, it should be noted that it is an extremely important and necessary social institution of civil society, which is aimed at its evolutionary development.

The ideology of any society shapes the worldview, values of individuals, influencing their development, transformation, behavior at the level of the individual, group

of people, nation and people. The issue of attitude to same-sex relations and marriages is considered: in places of imprisonment, separate countries, religious denominations.

It is stated that the upbringing, living of minors in the atmosphere of a same-sex family, same-sex relationships lays a nourishing basis for this error, strangeness, a kind of freedom, equality, sexual orientation, worldview and values. Moreover, the edge of moral purity in internal, close family relations, first of all, between parents (traditional family) and children, is blurred.

We are sure that the negative chance, criminogenic probability and probability that a minor will: a) perceive this behavioral model as the norm; b) in the future forms a same-sex marriage or same-sex sexual relationship; c) she will be sexually abused (any crime against sexual integrity); d) she will commit such crimes in the future.

Key words: *same-sex marriage, crimes against sexual integrity, minor, sexual (sexual) relations.*

Вступ. Сьогодні ця проблема є актуальною, гострою і болючою для українського суспільства. Проблеми злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканності у різний час досліджували багато вітчизняних, радянських і зарубіжних дослідників, зокрема: Ю. Александров, Ю. Антонян, І. Бандурка, А. Бібітов, Л. Брич, Є. Ван дер Аа, Д. Васильченко, Б. Гульман, Б. Даніельбек, О. Джужа, Л. Дорош, О. Дудоров, А. Дьяченко, О. Жижиленко, Г. Жу, А. Ігнатова, О. Кальман, А. Кібальник, М. Конєва, Г. Краснюк, П. Люблінський, Л. Максимів, О. Максимів, Д. Москаль, Т. Михайличенко, Н. Озова, Л. Оршанський, Ю. Пудовочкін, О. Світличний, С. Тасаков, В. Фурса, О. Харитонova, П. Хряпінський, С. Чмут, М. Шаргородський, А. Шеремет, Я. Яковлев та ін.

Проблемами одностатевих шлюбів, одностатевих сексуальних (статевих) відносин у різних аспектах вивчали вітчизняні та зарубіжні дослідники, наприклад, С. Белановський, С. Большаков, Д. Вовк, Д. Воронков, В. Добренєв, С. Змієвець, Е. Ісаєва, М. Касянчук, І. Кон, М. Кочарян, Т. Марценюк, А. Маймулахін, К. Паєцик, О. Покальчук, Ф. Портік, Ю. Радостєєв, Д. Спейд, О. Уварова, К. Ульрікс, Е. Хукер, а також сучасні окремі політики, громадські діячі, представники іноземних організацій.

Постановка завдання. Відверто зазначимо, що в усі роки випадки гомосексуалізму (чоловічого, жіночого) завжди мали місце, зокрема і в Україні. В окремих державах це масове явище. В Україні воно ніколи не було масовим, чисельним і загальноприйнятим. Це зовсім незначна частина людей. Проблема в сучасному суспільстві назріває і є молододослідженою. Загалом у науковій статті ми розглядаємо вчинення сексуальних діянь партнерами добровільно – одностатеві сексуальні відносини, контакти, шлюби та їх можливі тенденції та наслідки.

Результати дослідження. Причин цього явища багато. По-перше, ця нетрадиційна схильність може бути набутою і вродженою. По-друге, причинами набутої схильності можуть бути: своєрідне виховання, приклади, атмосфера; невдалий досвід сексуальних контактів із протилежною статтю; у чоловіків – фізична нездатність, неможливість (вроджена, набуто), наприклад, внаслідок ДТП, до сексуальних традиційних контактів; цікавість; своєрідне розуміння свободи, зокрема сексуальної, рівності, вседозволеності, бути модним, сучасним, у тренді; нарко-, алко-, комп'ютерна залежність; тривала відсутність традиційних сексуальних контактів; членство або участь у деструктивних релігійних, інших сектах; звужене коло спілкування; бажання помсти, образи, приниження, покори, спір. По-третє, ми виділяємо і третю підкатегорію – сексуальні одностатеві контакти, що можуть виникнути унаслідок ситуативної емоційності, тобто раптового, швидкого, можливо бурхливого, двостороннього емоційного сплеску почуттів, сексуальний потяг один до одного, нестримана підсвідома симпатія, неконтрольована жага до інтимної близькості, наприклад, під впливом алко-, наркоспоживання; певної сприятливої обстановки й умов; перегляду порнографічної продукції тощо.

Про такі рідкісні випадки сексуальних контактів у народі говорять «чорт попутав». Після, наприклад, на другий день у цих осіб настає стан неймовірного сорому, розгубленості, навіть страху. Ці емоційно-ситуативні сексуальні контакти здебільшого виключно одноразові, але інколи вони можуть перейти у більш-менш тривалі стосунки.

Можливо, ця підкатегорія не є абсолютно самостійною і за своєю природою, все таки, має вроджену або набуту первинність.

По-четверте, вроджена схильність – тема інших ґрунтовних досліджень, насамперед фахівців-генетиків, біологів, психіатрів тощо. Єдине, що слід зауважити, незважаючи про виключення гомосексуалізму з переліку психічних захворювань, такі особи можуть мати різноманітні інші психічні діагнози, які можуть провокувати до нетрадиційних сексуальних контактів. По-п'яте, гомосексуалізм поділяється на класичний, або ортодоксальний, і такий, де можуть відбуватися і традиційні сексуальні контакти.

Своєрідним поштовхом до активізації досліджуваного явища в Україні слугувало і проведення Стамбульської конференції, де розглянуто безліч серйозних проблем. Вона була відкрита до підписання 11 травня 2011 р. та набула чинності з 01 серпня 2014 р.

В останні роки в Україні надзвичайно активізувалася пропагандистська діяльність представників ЛГБТ, зокрема гомосексуалістів. Зазначимо, що на червень 2019 р. 28 держав світу законодавчо визнали одностатеві шлюби, а це близько 15% від усіх держав. В окремих державах їх не визнали законодавчо, але одностатеві відносини культивуються, до них ставляться толерантно, виважено.

Також слід згадати, про явище одностатевих відносин, контактів, на жаль, досі наявне в місцях позбавлення волі (СІЗО, колоніях, арештних домах тощо) України. Більше того, ці відносини зазнали трансформації, про що буде йтиметься далі. Безумовно, такі випадки у місцях позбавлення волі стосуються не усіх повнолітніх засуджених, а певної частини. Підґрунтям його є:

1) тривалі строки ув'язнення, відповідно відсутність традиційних (у більшості) більш-менш стабільних сексуальних контактів;

а) для ув'язнених осіб чоловічої статі – загалом це добровільні одностатеві відносини, контакти (системні, одноразові), відповідно тут є і прихильники одностатевих відносин та ті, що вступають у одностатеві контакти певною мірою вимушено, тобто від браку традиційних сексуальних контактів (активний партнер), рідше ці контакти відбуваються з метою приниження одного із засуджених (пасивний партнер). Раніше ці контакти відбувалися з метою приниження та підняття, зміцнення свого авторитету, через програш у карти тощо і менше – для задоволення статевої пристрасті, або ж мотив і мета приховувалася;

б) для ув'язнених осіб жіночої статі – завжди переважна більшість одностатевих сексуальних відносин, контактів відбувається добровільно і лише інколи, вкрай рідко, із застосуванням насильства;

2) незайнятість, недостатня зайнятість ув'язнених (трудова діяльність, навчання, участь у гуртках, самодіяльності, релігійних заходах тощо);

3) слабкий контроль і нагляд, байдужість зі сторони персоналу УВП. Також зазначимо, що одностатеві сексуальні контакти, відносини між засудженими у місцях позбавлення волі (добровільні, насильницькі) можуть відбуватися і за іншими мотивами. Більшість цих відносин, контактів закінчуються після звільнення. На жаль, це явище продовжується у місцях позбавлення волі багато десятиліть, тобто і в незалежній Україні, і у радянський період нашої історії, і раніше.

Щодо неповнолітніх осіб (чоловічої та жіночої статі) ці питання в статті не розглядаються у зв'язку з тим, що до них дедалі більше застосовують інші види санкцій, не пов'язані з позбавленням волі і, наприклад, станом на 25 липня 2019 р. їх у місцях позбавлення волі перебувало усього 114 осіб, із них 5 дівчат. Допускаємо, що, можливо, серед засуджених неповнолітніх осіб чоловічої статі й трапляються такі випадки, але це лише припущення.

Водночас повнолітніх (чоловіків, жінок), також на вказаний час, в Україні утримувалося 53 853 особи, з них 32 401 особа засуджені, відповідно вони утримуються в колоніях,

решта в СІЗО, із них – 1 180 повнолітніх осіб жіночої статі в СІЗО та 1 427 засуджених жінок – у колоніях. Надана інформація щодня змінюється у зв'язку з тим, що одних засуджених звільняють за різними підставами, інших засуджують, а з тих, хто вчиняє злочини, певну частину до суду утримують у СІЗО.

Офіційної відкритої інформації щодо кількості засуджених, які є учасниками одностатевих відносин, контактів, не оприлюднюється. Вона не для широкого загалу, і здебільшого збирається по оперативним каналам. Слід розуміти, що частина цих засуджених приховують свої одностатеві зв'язки (разові, повторні, системні) від адміністрації установи, інших засуджених і своїх рідних або принаймні їх не афішують.

У європейсько-американському просторі до одностатевих шлюбів вкрай негативно ставляться мусульмани, менш негативно – православні, ще толерантніше – католики, а вже потім – протестанти.

Водночас МКХ-10 не розглядає прямо і лише гомосексуалізм як психічну хворобу, тобто, на наш погляд, уникнуто, більш м'яко сформульовано й узагальнено з іншими нетрадиційними сексуальними варіаціями.

Зараз це питання також певною мірою розділило світову спільноту вчених. Якщо це данина часу, сучасний погляд і підхід до толерантності, то чи варто йти за усіма, чи завжди це єдино правильний шлях або тут проведені глибокі, переконливі дослідження з обґрунтуванням однозначних висновків фахівцями різних галузей науки, що гомосексуалізм нівелюється, не конкретизується як психічне захворювання та чи є чітко визначена норма у світі.

Сьогодні ніхто не проводить моніторинг, скільки осіб із будь-якими психічними діагнозами серед представників-учасників ЛГБТ.

В Україні не проводилося сучасних досліджень, скільки представниками ЛГБТ, зокрема і гомосексуалістами, вчинено злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканності. Не проводилося таких досліджень і раніше.

Окрім того, не зайвим буде і висвітлення такого аспекту, як оподаткування осіб щодо одностатевих шлюбів, відносин. Наприклад, у США надзвичайно розвинута система оподаткування, зокрема щодо різних категорій громадян. Так, у штаті Техас: а) громадяни у зареєстрованому шлюбі (традиційному або одностатевому) без дітей (неповнолітніх осіб) сплачують від 14 до 16% податків від своїх прибутків; б) якщо в одностатевому зареєстрованому шлюбі виховується неповнолітня особа, податок складає від 12 до 14%; в) одностатева пара, яка проживає разом, але без дітей, і шлюб не зареєстрований, сплачує приблизно 52–56% податків, а кожен окремо – десь 26%. Таким чином, цей аспект щодо оподаткування є одним із тих, завдяки чому одностатеві шлюби у певних державах визнають законодавчо.

За останні п'ять років українське політичне керівництво особливо спрямовувало державу лише на європейський шлях розвитку (політичний, економічний, культурний, соціальний тощо), безвізовий режим із багатьма державами, тобто можливості часто та відносно довго перебувати за кордоном, планувалося зняти соціальну напругу у суспільстві. Це все опосередковано також сприяло розповсюдженню європейської ідеї рівності, свободи (на наше переконання, вкрай своєрідної), толерантності до одностатевих шлюбів, стосунків і взагалі до представників ЛГБТ. Більше того, ці процеси не відбуваються самі по собі, їх ініціюють, організовують, прогнозують, фінансують, навіть нав'язують певні кола з Європи. Це один із векторів інформаційної стратегії щодо впливу на Україну. Можливо, на їхній погляд, він позитивний.

Вже кілька років відбувається психологічний, соціальний, громадський тиск на українців безпосередньо з боку організаторів, учасників цих заходів, що відбуваються у великих українських містах, а опосередковано – з боку іноземних зацікавлених осіб і організацій (фінансування, консультації, організаційна та методична допомога тощо). Усі вони системно зацікавлені в інформаційному брутальному розкручуванні позитиву одностатевих шлюбів, відносин.

У 2012 р. вперше планувався в українській столиці захід (хода, марш, гей-парад, прайд-парад, парад рівності тощо) представників ЛГБТ, їхніх прихильників, «зівак», але він не відбувся. У 2013 р. такий захід пройшов. У 2014 р. знов подібний захід був скасо-

ваний. У 2015, 2016, 2017, 2018 та 2019 рр. такі заходи відбувалися влітку. Вони відбувалися, як ми зазначали, продумано, саме у столиці та влітку й у деяких обласних центрах. Щоб максимально досягалася багатоцільова мета, зокрема демонстрація (плакати, костюми, певна атрибутика), тобто максимально привертати увагу – схилити, втягувати більше людей, особливо молодь. У вересні 2019 р. парад рівності відбувся в Харкові. Зауважимо: ставка робиться саме на молоде покоління українців, неповнолітніх, люди похилого віку загалом їх не цікавлять. Розрахунок зроблений точний, перспективний і цинічний.

Щороку ця категорія осіб збільшується. У 2019 р. (Київ), за оцінками різних організацій, учасників ходи налічувалося понад 3 тис. осіб.

Як зазначають вчені-кримінологи, особливої актуальності концепція аномії набуває в період трансформації економічних і політичних систем, соціальних потрясінь і революцій [1, с. 25].

Невідомо навіть приблизно (немає обґрунтованих формули, механізму для збору й обчислення даних), на скільки представників ЛГБТ, зокрема гомосексуалістів, стає більше в Україні щорічно: а) завдяки цим заходам підтримки і популяризації; б) звільнених із місць позбавлення волі, тобто це особи, які набули цей досвід там; в) скільки таких осіб приїжджає на постійне місце проживання з інших держав; г) інші причини збільшення гомосексуалістів в Україні. Найбільші складнощі при отриманні таких даних виникатимуть щодо пунктів «а», «в».

Народний депутат України VIII скликання І. Мосійчук стверджував, що у цьому заході були і діти від 12 до 14 років. Окремі учасники несли гумові вироби, схожі на статеві органи, іншу атрибутику сексуального характеру, тобто відбувалося розбещення неповнолітніх.

Щодо фінансування цих заходів, то їхні організатори намагаються усіляко уникати прямих відповідей.

Раніше ці питання не були такими гострими. Сьогодні певні іноземні організації, окремі громадяни України їх «проштовхують», ініціюють, нагадують, піднімають у різний спосіб. Певні іноземні організації фінансують. Неприхований інтерес щодо підтримки цього явища, цієї категорії громадян виявляють окремі співробітники європейських посольств, іноземні спостерігачі, журналісти. Щодо фінансування цих заходів, то складається враження, що українські правоохоронні органи не виявляють інтерес, зацікавленості та розуміння цієї проблеми (їхніх цілей, джерел, схем фінансування, рахунків тощо).

Перед українським суспільством постають вкрай важливі питання. Чи потрібно це українцям? чи потрібні Україні, такі європейські цінності? чи усі цінності, норми з Європи ми повинні впроваджувати? для чого нам нав'язуються це? навіщо ця демонстрація, популяризація своїх сексуальних відносин, вподобань? а завтра в Україні захоче збиратися якась інша категорія осіб зі своїми сексуальними вподобання, що тоді буде у державі? Ці та інші питання залишаються відкритими. Можливо, ця проблема нав'язується нам для того, щоб: у суспільстві був ще один подразник, який вносить нестабільність, залежність; більше стало прихильників одностатевих нетрадиційних відносин, шлюбів і толерантних до представників ЛГБТ; відволікати, перенацілювати громадян України від серйозних проблем, прорахунків (економічних, фінансових, політичних тощо) в українському суспільстві; можливо, це байдужість, бездумність, не далекоглядність.

Одразу підкреслимо, що Конституцію України щодо цієї категорії громадян, ніхто не порушує, їх ніхто не утискає.

Відверто зазначимо, що нав'язується глибока системна руйнація традиційних, при-таманних слов'янським народам, православним християнам сімейних цінностей, тобто навмисно руйнуються глибинні, тісні, соціально-моральні, культурно-етичні зв'язки саме зсередини. По суті, сім'я, родина – це найцінніше, найдорожче, найважливіше, що у нас є.

Трансформується, руйнується, навмисно змінюється сама національна ідеологія як один із основних соціальних інститутів, спрямований на виконання суттєвих завдань в еволюційному розвитку суспільства. Як відомо, ідеологія формує світогляд індивідів, впливаючи на їхню поведінку на рівні окремо взятої людини, групи осіб, суспільного осередку, нації, народу [2, с. 1].

Здійснюється посягання на соціальне, психологічне, психічне та репродуктивне здоров'я населення України.

Прагнення певних кіл, зовсім незначної частки людей, схиляння громадян до сприйняття представників ЛГБТ і узаконення одностатевих шлюбів – це зазіхання на соціальний уклад статевих відносин, і це не рудимент українського суспільства.

Мабуть, не все, що добре для них – певних держав західної, центральної Європи – є прийнятним для громадян України.

Адже відомо, що різність і схожість формується національною культурою й еволюцією певного суспільства.

Ці процеси торкаються або будуть зачіпати українців у багатьох сферах, що певною мірою зумовлює перегляд багатьох світоглядних позицій, традицій, цінностей, зокрема сімейних. Ці складні питання, які безпосередньо або опосередковано впливатимуть на формування іншого усвідомлення, розуміння. Вони прямо йдуть проти притаманних, принципів питань, таких як традиційний шлюб (чоловік і жінка), любов (чоловік і жінка, мати, батько і діти, дід, баба й онуки), традиційні статеві відносини (чоловік і жінка), материнство тощо, тобто всупереч тих, до яких ми звикли. Вони руйнуються, піддаються неприродній трансформації [3, с. 104].

Ми вбачаємо у цьому негатив. Як буде сприймати неповнолітня особа стосунки у одностатевих шлюбах, коли, наприклад, стикається з ними, як і сусідами, знайомими, родичами тощо. Як буде сприймати неповнолітня особа, коли вона виховується і росте у шлюбі, де «батьки» однієї статі. Це атмосфера: одностатевих цінностей, культури, уваги, любові, поцілунків, ніжностей, пестощів тощо, тобто закладаються на ранніх стадіях розвитку підвалини такої «нормальності». Відповідно, чим раніше це відбувається (у ранньому віці), тим більше впливає на несформовану психіку, свідомість. Про яку моральність таких «батьків» може йтися?

Вікові статеві, а інколи особисті (закладені на генетичному, біологічному рівнях) особливості є закономірним джерелом розвитку особистості, суттєво впливають на її розвиток, взаємодію з навколишнім середовищем, непрогнозованість і нестабільність поведінки. Саме у малолітньому, неповнолітньому віці відбувається формування духовних потреб, інтересів, світосприйняття, світоглядних позицій, ментальності, ціннісних орієнтацій, поглядів, культури, зокрема внутрішньої, «смаків» особистості, її становлення як повноцінного члена суспільних відносин, відбувається інтеграція в громадське життя [4, с. 136].

Упродовж розвитку неповнолітньої особи, наприклад, в атмосфері одностатевих відносин, шлюбів закладається установка, формується певна модель поведінки, навіть на підсвідомому рівні, що це норма, це правильно.

Коли неповнолітня особа виховується і мешкає в одностатевих сім'ях, у цій атмосфері, небезпека полягає в тому, що вона повністю копіює все або майже все, додаючи свої особистісні особливості, дорослішаючи, тобто сімейні відносини, родинні цінності тощо.

Ми впевнені, що збільшується вірогідність того, що ця неповнолітня особа: а) сприйме цю поведінкову модель як норму; б) сама у майбутньому (дорослому житті) утворить одностатевий шлюб або одностатеві сексуальні відносини; в) щодо неї буде вчинитися сексуальне насильство (будь-який злочин проти статевої недоторканості), наприклад, розбещення неповнолітніх [5, с. 482]; г) сама в майбутньому буде вчиняти злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості.

Таких досліджень в Україні ніхто не проводив.

Вважаємо, що може підвищуватися криміногенна ймовірність вчинення таких злочинів.

Надалі вкажемо, що самі по собі бажання (потяг, неординарність, цікавість, ставлення, дивна індивідуальність) до одностатевих сексуальних контактів, стосунків або одностатєвого шлюбу не є криміногенним (якщо ці стосунки добровільні та партнери повнолітні) і не можуть характеризувати (визнавати) особу як майбутнього злочинця.

Втім, закладається живляче підґрунтя до цієї хибності, дивності, своєрідної свободи, рівності, сексуальної орієнтації, світоглядної позиції та цінностей. Загалом і за своєю сут-

ністю це соціально-психологічна, морально-етична небезпека для українського суспільства, зокрема підростаючого покоління.

Більше того, розмивається межа, грань моральної чистоти у внутрішніх, близькородинних відносинах, насамперед між батьками та дітьми (неповнолітніми особами), а також близькими рідними у традиційних сім'ях.

Найголовніше наше завдання – убезпечити українських громадян від посягання на їхню особисту, внутрішню психологічну безпеку.

Психологічна безпека стосується усіх сфер життєдіяльності людини, але найбільшого значення набуває в інституціях первинної та вторинної соціалізації – у межах сім'ї та сімейних відносин [6, с. 79].

Про такі та інші загрози говорять вчені й інших країн. Так, дослідники з Німеччини, Казахстану, прямо вказують, що ми (світове, цивілізоване співтовариство – Л. В.) перебуваємо на початку розвиваючої кризи віри у Творця, в політику, політичні партії, у святість Батьківщини, сім'ї, материнства, батьківства, дитинства тощо. До того ж, багато національних культур – незмінне багатство людства – знаходиться на межі вимирання або цілеспрямованого знешкодження [7, с. 10].

Отже, виховання, проживання неповнолітніх осіб у атмосфері одностатевої сім'ї – це небезпечна соціальна, криміногенна проблема, що може «вилізти на поверхню» у будь-який період, і ми будемо намагатися долати наслідки, витрачаючи зусилля, кошти та час.

Слід враховувати, що вроджена схильність у сучасний період майже не досліджувалася. Для перших двох підкатегорій (вроджена, набута) слід проводити ресоціалізаційний багаторівневий комплекс заходів, тобто повномасштабно, а можливо і системно приділяти увагу таким складовим частинам, як: соціально-громадська, кореляційно-виховна, мотиваційно-роз'яснювальна, соціально-психологічна, морально-психологічна, морально-етична, культурно-естетична, фізкультурно-спортивна, обмежувальна, наглядово-ізоляційна, соціально-правова, медико-санітарна, громадсько-виробнича, санітарно-гігієнічна тощо.

Висновки. Ми зобов'язані не ставитися так байдуже, а то й безвідповідально, до того, що нам нав'язується.

І все таки визнаємо, що швидких дієвих заходів протидії та профілактики цій навалі немає, це кропітка, постійна і наполеглива робота по збереженню своєї культури, традицій, цінностей тощо.

У разі, якщо ми, український народ, вистаємо в цьому протистоянні, це буде показником морального здоров'я суспільства, індикатором його духовності та ставлення до загальнолюдських цінностей [8, с. 47, 50]. Хотілося б, щоб держава не стояла осторонь цих процесів нав'язування нашому суспільству одностатевих сексуальних стосунків, одностатевих шлюбів, тобто закріплення їх законодавчо, а зайняла принципову позицію.

Це свідчитиме про посилення уваги з боку держави до стану сексуальних відносин у суспільстві [9, с. 647].

Відсутність стратегії розвитку держави, розбалансованість думок, метання зі сторони в сторону може привести до поразки.

Ми не повинні сприяти цій дивній схильності, створювати атмосферу заохочувань, «нормальності», ймовірності загрозливих, небезпечних і непередбачуваних соціально-криміногенних наслідків у майбутньому для українських громадян.

Список використаних джерел:

1. Денисов С.Ф. Сучасні детермінанти злочинності в Україні. *Visn. akad. prokur. Ukr.* 2019. № 4. С. 21–33.
2. Коломієць Ю.Ю. Кримінально-правова ідеологія в юридичній доктрині та кримінальному законодавстві України : автореф. дис. ... докт. юрид. наук. Одеса, 2020. 44 с.
3. Лень В.В. Окремі способи розбещення неповнолітніх: питання диференціації, кваліфікації та покарання. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. Науковий збірник ДНУ імені Олеся Гончара.* 2017. № 2. Т. 1. С. 102–105.

4. Кубрак Р.М., Лень В.В. Засуджені з психічними відхиленнями до позбавлення волі на певний строк: стан, тенденції, перспективи : монографія. Дніпро : Видавець Біла К.О., 2019. 412 с.
5. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за заг. ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. Київ : ВД «Дакор». 2018. 1300 с.
6. Байда А.О. Проблеми кримінальної відповідальності за домашнє насильство. *Питання боротьби зі злочинністю* / редкол. : В.І. Борисов та ін. Право. 2016. С. 79–95.
7. Абуов А.Е., Рау М.А. О конце философии истории и «вечности». С. 6–13.
8. Дорош Л.В. Підвищення ефективності застосування законодавства про кримінальну відповідальність за злочини у сфері сексуальних відносин. *Правові засади підвищення ефективності боротьби зі злочинністю в Україні* : Матеріали конференції, 15 травня 2008 р. / ред. кол. В.І. Борисов та ін. Харків, 2008. С. 47–50.
9. Дудоров О.О. Вибрані праці з кримінального права. МВС України. Луган. ун-т внутр. справ ім. Є.О. Дідоренка. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Є.О. Дідоренка. 2010. 952 с.

МОКЛЯК В. В.,

здобувач кафедри кримінології та
кримінально-виконавчого права
(Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого)

УДК 343.9:343.326

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.4.35>

ДЕТЕРМІНУЮЧИЙ КОМПЛЕКС ТЕРОРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

У статті досліджено стан наукової розробки детермінуючого комплексу терористичної діяльності в Україні. Проаналізовано наукові праці, які містять відомості про дослідження терористичних злочинів і сучасні статистичні дані. Автор наводить ознаки сучасної терористичної діяльності в Україні.

Позитивна динаміка вчинення терористичних злочинів, поява України у списку країн з високим рівнем тероризму (The Global Terrorism Index, Україна посіла 17 місце у світі) доводять, що детермінація терористичної діяльності в Україні вимагає новітнього дослідження із урахуванням змін у суспільно-політичному житті України.

За результатами проведеного емпіричного дослідження та опрацьованих літературних джерел осмислено терористичну діяльність в Україні як засіб гібридного впливу на внутрішню і зовнішню політику, державне управління і громадянське суспільство шляхом поєднання насильницьких, технологічних, диверсійних, інформаційних протиправних дій на території України, в її інформаційному просторі та у мережі Інтернет, у злочинних цілях.

Доводиться, що геополітичні чинники пояснюють національні відмінності міжнародного тероризму та повинні бути обов'язково враховані під час дослідження діяльності терористичних організацій у будь-якій країні світу. Сучасна терористична діяльність стала побічним ефектом військової присутності РФ в Україні та її геостратегічним проявом. Сприяє поширенню тероризму та стає справжньою суспільною проблемою неконтрольований обіг зброї та боєприпасів на території України.

